

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA
(MINTARAKTÁR)
KOLOZSVÁRTT
GAZDÁK ÁLTAL MEGTEKINTHETŐ
PETŐFI-UTCZA 7. SZ. ALATT.

Lóheremagot vásárol a
legmagasabb

napi árban

H A L D E K

magnagykereskedése,

József főherceg ő cs. és kir. Fensége udvari szállítója

Budapest, (926.)

Károly-körut 9. szám.

Haszonbérlet.

Alsófehérvármegyében, Buzás-Bocsárd község határában, a Karácsonyfalvi vasuti állomástól alig negyedórányi távolságban fekvő, circa 2000 kat. holdnyi, tulnyomólag szántóföldből álló és a kellő gazdasági és lakó épületekkel ellátott KOVRIG-féle birtok 1904. márczius 20-tól 6, 9 vagy 12 évre

haszonbérbe kiadó.

Bővebb felvilágosítást ad Müller Mihály nagy-enyedi ügyvédi irodája, hol a szerződési feltételek megtekinthetők.

Ügynökök nem dijjaztatnak.

927.

Mercinkiewicz Ignác

férfi ruha-szabó

Kolozsvárt, Deák Ferenc-utca 3. sz.

Ajánlja 20 év óta fennálló s a mai kor és divat követelményeinek teljesen megfelelően berendezett

férfi-szabó-üzletét.

Raktáron tart nagyon szép hazai, valamint valódi angol, francia és külföldi szövötudonságokat.

Ugy a helyi, mint a vidéki megrendeléseket szakszerű munkával pontosan és olcsón teljesít.

(810.)

Kitüntetve több ezüst, bronzéremmel és oklevéllel.

— Alapított 1885. — — Alapított 1885. —

Muntyán Béla

polgári és katona szabó

Kolozsvárt, Farkas-utca 8. szám.

Megrendeléseket elfogadok és a legújabb divat szerint készítek polgári, ugyszintén katonai és hivatalnoki egyenruhákat, valamint a legeredetibb izlésű magyar és diszmagyar öltönyöket.

Teljes tisztelettel

Muntyán Béla

szabó mester.

(890.)

ŐSZI és TAVASZI VETÉSRE

ajánlok

Kitünő minőségű valódi

szlavóniai kocsányos

Vető Tölgymakkot

80—85% csirakéesség szavatolása mellett.

métermázsánként és

hectóliterenként

legolcsóbb árak mellett.

Weisz Ferencz

Sziszeken

(Horvátország.)

928.

Ganz és Társa vasöntő és gépgyár részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja:

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) darálás-, felbontás-, kiörlés- és simára örléshez, önműködő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és

egyéb malomgépeit, mint feivonókat, szitákat, szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök- és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és electromos hajtással.

Electromos világítási és erőátviteli telepeket. Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum motorokat és locomobilokat.

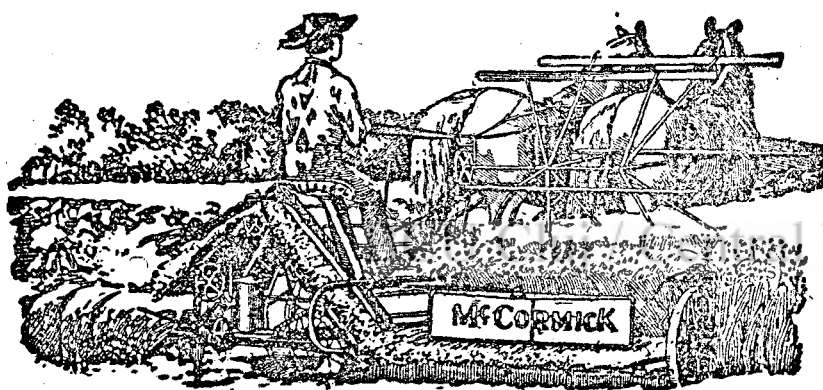
(763.)

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve.

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.

(CHICAGÓI ARATÓGÉPGYÁR.)

GRAND PRIX



PARIS 1900

Kéveköti aratógép,
Fűkaszalógép,
Kőszőrükészülék,

„Daisy“ marokrakó aratógép,
Szénagyújtó gereblye és
Kéveköti fonál, (859.)

gyártmányai.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olcsó tartalék-
részek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILLIAM J. STILLMAN
igazgató.

Évi termelés
362,000 gép.

BUDAPEST,
V. ker., Váci-ut 30. sz.

Uradalmak, gazdaságok, földbirtokosok, szeszgyárak stb. részére

Bessemer-Festék

(védjegy álló) kitűnő szolgálatokat tesz.

Feltétlenül hathatós máz rozsa ellen, mindennemű vasszerkezetek, vas- és hullámbádogtetők, tartók, istálló-vasgerendák, kerítések, vaskapuk, vasablakok, gépek, lokomobilok stb. részére.

Mint famázolat is kitűnő konzerváló szer. 889. III.

Tartósabb, szaporább és a légköri s vegyi behatásoknak sokkal jobban ellenáll, mint minium és olajfesték.

Ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok:

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

836

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület
ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége
Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával 400.000— K.
Alapítványok 1268.080— •
Tartalékok 111 053'60 •

Összesen 1,779.133'60 K.

Első évi felesleg 90.349— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módzatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díj arányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyújthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál

az igazgatóság.

Munkatársakat keresünk

s alkalmat nyújtunk tisztességes, ambiciózus és erélyes fiatal embereknek, hogy maguknak állandó és jövedelmező positiót teremtsenek.

NEW-YORK

életbiztosító-társaság

több mint 600.000

kötvény-tulajdonost számlál,

(928.) kik több mint

6738 millió koronát biztosítottak.

A magyar társadalom legjobb rétegeiből körülbelül

5000 ember

váltott „NEW-YORK“-kötvényt

60 millió korona összegben.

Biztosítási módzataink legelőnyösebbek!

Kötvényfeltételeink a legliberalisabbak.

Megkeresések Éber Jenő erdélyrészi titkárhoz Kolozsvár, Rákóczy-út 42. intézendők.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, PETŐFI-UTCA 7. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük a hátrálékos előfizetési díjak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Hét évi munka	513
Hol hát az igazság? (:)	515
Plimouth-rock- és a Langshan tyúk tenyésztése Erdélyben. <i>Geltch Lajos</i>	515
Tormatermelés. <i>Krenedits Ödön</i>	516
Románia mezőgazdasága. II. <i>Gabl Gyula</i>	516
A szőlő fakó rothadása. Jó bor előállítás.	517
Rövidebb szakközlemények.	517
Irodalmi szemle	518
Vegyes közlemények	518
Hirdetések	

MAUTHNER ÖDÖN
cs. és kir. udvari magkereskedése
BUDAPESTEN.

VII., Rottenbiller-utca 33. szám.

VI., Andrássy-út 23. szám.

Ajánl: téli borsót, téli bükkönyt, pohánkát, tarlórépamagot, biborheremagot, mustármagot, szöszös bükkönyt (*Vicia villosa*), legelsőrendű minőségben, a legjutányosabban.

Hét évi munka.

Az a nagy francia író, aki most halt el, az a rettenthetetlen harcos, az a fáradhatatlan munkás, a valóságnak az a halhatatlan költője, az igazságnak az a kövel megdobott prófétája Evangeliumának második könyvében a Munka apoteozisát főtötte meg. A nagy, a nemes, az örök Munka apoteozisát. Valóban: mi az, ami dicsőítésre inkább érdemes? Az ember, mikor dolgozik, csak egy tömecske a dolgozó emberiségnek. A termékenység, mely csudalattal tölt el, a munkának szüli az új lényeket. A Természet önmagában is dicső, de méhének termékeit a munka oltárára viszi. A Munka az, ami fölemel, előrevisz, szeretettel tölt el, megvigasztal. Fölemel a műveltség magas régióiba. Előrevisz az anyagi haladás terén. Szeretettel tölt el az élet iránt. Megvigasztal a bánatban. Munka nélkül nincs műveltség, nincs jólét, nincs boldogság, nincs megnyugvás.

Hét évi munka jelenik meg előttünk most, mikor olvassuk azt a könyvet, mely „Magyarország Földművelésügye 1897—1902.” címen számokban, adatokban testesíti meg a hat év alatt a magyar mezőgazdaság, a magyar Föld javára végzett munkát. A földművelésügyi miniszter számol be hat évi munkájáról. Az ország munkása az országnak számol be arról, hogy a rábizott munkát hogyan teljesítette. Nagy és nehéz munka ez. Erős és jó munkás kell teljesítésére. Vége soha sincs ennek a munkának. Megszakítás nem lehet benne. A szünetelés itt már lankadás. A munkás beszámol a végzett munkával és dolgozik tovább. Az érdemen nem pihenhet meg. Az elismerés újabb munkára kell, hogy sarkalja.

A munka kezdete az volt, hogy az ország érdeklődését ráterelte az államfőntartó mezőgazdaságra. Hihetetlen, de való, hogy Darányi Ignác előtt a magyar közvélemény mit sem törődött a mezőgazdaságnak nagy kérdéseivel, annak a mezőgazdaságnak, melyből és mely után az ország él. Közjog, belpolitika, nemzeti sérelmek, nemzetiségi kérdés, vallásviták, külpolitika mind mind annyira fölemésztették a közérdeklődést, hogy a nagy közgazdasági kérdéseknek mi sem jutott belőle. Olvassuk el a hét év előtti országgyűlési napló-

kat és olvassuk el a maiakat, olvassuk el az 1895-iki lapokat és olvassuk el az 1902-belieket és ámulattal kell megdörzsölnünk szemünket a változás láttára. Új kérdések merültek föl, új jelszavak uralkodnak ma, új érdekek léptek előtérbe, új erők is alakultak ki s mindenek fölött és mindenekben a magyar mezőgazdaság jólétének elsőrendű fontossága átment a köztudatba. Hét év előtt lezáródott történelmünknek egy fejezete és új lapok korváltozást jegyeznek föl.

A szellemi iránynak ez a megváltozása azonban ép a Darányi Ignác kormányzásának ideje alatt a materiális irányváltozásnak lett erjesztőjévé. Hiába kapaszkodnánk bele az idő kerekének küllőjébe, ha ez által ki nem tudnók emelni a kátyuból, a jó utra nem tudnók azt terelni. Az új kérdések megoldásának eszköze az anyag volt, a fölmerült új szükségletek teljesítője a pénz. A földművelésügyi minisztérium megnövekedett költségvetése mutatja meg azt, hogy Darányi nem elégedett meg a plátói érdeklődéssel, hanem a mezőgazdaság előbbreviteléhez szükséges anyagi eszközökről is gondoskodott

1896-ban a földmiv. tárca kiadása	42.999.266 K.
1899-ben	52.105.228
1902-ben	62.505.716

Az állam polgárainak adójából ma husz millióval többet fordítunk annak a termelési tényezőnek a fönntartására, mely a legtöbb adót fizeti az államkincstárba. Hogy a kiadások ezen megnövekedett összegénél még meg nem állhatunk, az a szükségletek fokozódásából s a munka folytonosságának elvéből folyik.

És Darányi most mint hűséges sáfár a gazdájának, beszámol az országnak azzal, hogy mire használta föl a törvényhozás által megszavazott költségeket és milyen eredményeket ért el általuk.

Az egyes mezőgazdasági ágak fejlesztése érdekében a jó gazdálkodás előnyeivel és módjaival megösmertette főleg a kisgazdákat. Nemcsak, hanem az elemi károk által keletkezett inséges években, mint 1897, 1898 és 1899-ben ingyenes és kedvezményes vetőmagot osztatott ki kisbirtokosoknak. 1896 óta az állami birtokok jó minőségű vetőmagot tesznek hozzáférhetővé

Megjelent

532. I.

“A Magyar Mezőgazdák Szövetkezete” (Budapest, V., Alkotmány-utca 31.)

Őszi és téli, valamint szüreti árjegyzéke.

Kívánatra azonnal bérmentve megküldetik.

s a felvidék kisgazdái között évenként 2—3000 mm. burgonya vetőgumót osztat ki. Ugyancsak vetőmagot osztat ki állandóan sörárpából és minden, a sörárpatermesztés fokozására és javítására hatható intézményt támogat. Az egyoldalú természet megszüntetése céljából nagy gondot fordít a miniszter a kereskedelmi növénytermesztés terjedésére. Három év alatt 1400 mázsa lenmagot osztatott ki és három lenbeváltó és kikészítő telep létesülését tette lehetővé. A komlótermesztés előmozdítása érdekében külön szaktanár által oktatja a gazdákat a komlótermesztésre, ingyen komlódugványokat osztat ki s a segesvári komlóvásárt anyagi hozzájárulásával tette lehetővé. A dohánytermelés érdekében Debrecenben 1898-ban dohánykísérleti állomást létesített. 1900-ban hozta a törvényhozás a mezőgazdasági szeszfőzők javára hozott szesztörvényt. Darányi teljes tndatával volt annak, hogy a mezőgazdaság helyzetének jobbrafordításánál a gazdatársadalmi szervezetek, a gazdasági egyesületek közreműködése föltétlenül szükséges. Nemcsak véleményüket kérte ki minden fölmerülő alkalommal, de belevonta azokat működési körébe és anyagilag segítette azokat. A gazd. egyesületek segítetésére 1895-ben még csak 31.662 K. volt a budgetben; 1902-ben már 198.478 korona.

Az okszerű gazdálkodás módjának és előnyeinek a kisgazdák körében való megismertetése végett a miniszter 1897 óta 90 népies mintagazdaságot állított föl egyenkint 8—30 hold szántófölddel.

A *szövetkezeti* téren a miniszter okos belátással nem a kevésbé megvilágított, bár zajjal hirdetett szövetkezeti ágakat karolta föl, hanem különösen az egyes vidékeken kiváló eredménnyel működő tej- és tojás szövetkezeteket. Ennek az eredménye kitűnik azokból a számokból melyek mutatják, hogy 1897-ben 2867 szövetkezeti tag 4.790,132 l. tejet 539 ezer korona értékben dolgoztatott föl. 1901-ben 40,673 tag 66,718.036 l. tejet 7 millió 17 ezer kor. értékben.

Szakértelezletet tartott a miniszter a *tagosítás és birtokrendezés* törvényeinek megváltoztatása céljából s a legközelebb benyújtandó javaslatok a földművelésügyi kormány közreműködésével lesznek megalkotva.

A *mezőgazdasági statisztikai* szolgálat bővülését jellemzi az, hogy az állandó gazdasági tudósítók száma Darányi alatt 875-ről 1117-re emelkedett föl. 1900-ban a miniszter külföldi szaktudósítói állásokat szervezett és szaktudósítókat küldött ki az európai nagyobb piacokra és Amerikába. Az 1895. VIII. t. c. alapján 1897—1900 ban

5 terjedelmes kötetből álló részletes mezőgazdasági statisztika készült.

A *szőlőművelés* felújítására Darányi nagy összegeket fordított. 1896—1901-ben 39 szénkéneg raktárt állított föl, az új, homoki szőlőművelés bevezetésére Kecskeméten 200 holdas homoki szőlőtelepet létesített s ezután terjedt el annyira a homoki szőlőművelés, hogy 1896-tól 1901-ig 42 ezer hold homoki szőlő keletkezett. A régi szőlők fölújítása céljából amerikai szőlővessző és oltvány termelésére már a miniszter 36 helyen 1500 hold területű állami telepet állított be, melyek 45—50 millió vesszőt és 12 millió oltványt produkálnak s ezeket önköltségen és 20—90% árleengedéssel bocsájtja a szőlősgazdák, lelkészek, tanítók és községek rendelkezésére. Sok és kitűnően bevált intézményt létesített a miniszter a szőlőművelés elméleti és gyakorlati oktatására.

A *borászat* érdekében egyebekben kívül céltudatos és erélyes rendelet fogantatja az 1893. XXIII., a mesterséges borok tilalmazásáról szóló törvény intézkedéseit.

A *gyümölcsészet és kertészet* föllendítésére 1896. óta 121 állami faiskola létesült s ezekről kedvezményes áron és ingyen ez idő alatt közel 10 millió oltvány és csemete osztatott ki, melyek a termelés nemesítésére hatnak. Kiváló gonddal és sikerrel ápolta a miniszter a gyümölcs- és kertgazdasági szakismeretek terjedését előmozdító intézményeket is.

Az *állattenyésztés* fejlesztésére a miniszter új intézményt, az állattenyésztési felügyelői intézményt létesítette egyelőre 20 felügyelői hivatallal. Ezeknek a közreműködésével a miniszter 6 év alatt kiosztatott apaállatokat és pedig:

10938 bikát,
6220 kant,
812 kost,
18526 himbaromfit.

A tej- és tojásértékesítő szövetkezetek támogatását már méltattuk, a baromfi értékesítésére és az okszerű baromfitenyésztés érdekében is sokat tett a miniszter, különösen a gödöllői baromfitenyésztő telep létesítése által.

Méhészet, halászat és selyemtenyésztés mind új fejlődésnek indultak a miniszter ápoló, támogató és segítő munkája alatt.

Nemcsak *állategészségügyünk* nyert sokat, de állatorgalmunk is emelkedett az állatorvosi közszolgálat államosítása által, ami Darányi idejében, a Darányi kezdeményezésére történt, ehhez képest főiskolává emelvén az állatorvosi akadémiát is.

Lótenyésztésünk érdekében lovas nemzet voltunknak megfelelően és a törvényhozás kiváló gondoskodása mellett a

kormány oly sok és sokféle segédeszközt bocsájt a tenyésztők rendelkezésére, mint egy más európai államban sem. Nem hiába, hogy a magyar ló világhírét még ma is teljes, sőt fokozott mértékben bírja.

A *talajjavítások s a vízszabályozás* Darányi alatt nagy mérveket öltött s az utóbbi színe be is fejeztetett. Talajjavító munkát 13 millió holdan végeztek, az ártól mentesítettek 55 millió holdat.

A *telepítés* ügyét is olyan előszeretettel és hatásosan karolta föl Darányi miniszter, hogy a telepítési alap kezében 1901. végén 21421 k. hold volt, ebből telepések által már meg van szállva 6405 hold — ebből Erdélyben 5364, — a kincstár kezelése alatt áll még 16016 hold — ebből Erdélyre esik 9856 hold. A telepítéssel 1896 óta 612 kisbirtokos családnak tétetett lehetővé, hogy tűzhelyet szerezzen mérsékelt áron, kedvezményes törlesztés mellett. Örvendetes lehet előttünk a telepítési akciónak az az iránya, mely épen a nemzetiségi kérdés gyújtópontján, Erdélyben telepít le magyar családokat.

Mint az eddigiekből látható, a Darányi agrárpolitikájának gerincét a kisemberek érdekében való cselekvés képezi. De a miniszter munkájában a frissesség, az eredetiség zamatjával bír a *mezőgazdasági munkásügy* ennek a nagy osztálynak e ötte teljesen elhanyagolt ügye. Ha bíráljuk azokat a törvényeket, melyeket a munkásnép jogviszonyainak szabályozására alkotott, ha látjuk az ő javukra létesített hasznos szociális intézményeket, lehetetlen elösmérséssel nem szólni a bátor kezdeményezőről, aki elsőnek merte az állampolitikai tényezők közé a szociálpolitikát is fölvenni. Az 1896. alföldi munkássztrájk nyomán keletkezett a munkástörvény, ezt követték a munkaközvetítésről, munkavállalkozásról, erdő- és dohánymunkásokról szóló törvények, népkönyvtárak fölállítására, hú cselédek és munkások jutalmazására, az arató ünnepek föllevenítése és sorban az utolsó, jelentőségben az első: a munkás- és cselédsegélypénztár intézménye. A multban az államgépezetbe egy szociális olajcsöpp cseppentését kérték és most Darányi egész lendkerekeket állított be a szociális törvények alakjában. Ez a könyv mutatja meg azt is, hogy a mezőgazdasági kísérleti és tudományos intézmények terén meg a mezőgazdasági szakotatás fejlesztésére milyen, az európai kultúrába beillő intenzív működés nyilvánult meg 1897 óta nálunk.

Ennek a könyvnek minden fejezete hatalmas, erős, szép munkáról tanuskodik. Tartalomtól duzzadó beszámolója a hét évi, a köz javára teljesített munkának. És mint a klasszikus költő mondja: nincs az em-

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király- tér, 7. sz. saját házában.

Botóteket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyujt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetit a Hazai Takarékpénztár részére.

Áruraktáral (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a botárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzsákok is kaphatók.

Ugyanott a

 The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége. 

beri dolgok közt értékesebb és maradandóbb valami, mint az a munka, amit a köz javára végeztünk

Hol hát az igazság?

(Egy pillantás a németországi husdrágulásra.)

Az agráriusok úgy mint nálunk, bizony Németországba se járnak térdig a tövistelen rózsák között s az állatprodukáló gazda ott is nagyon össze kell hogy szedje magát, ha boldogulni akar. Az a világra szóló hatalmas gazdaszövetség nem is játékosdi végett, hanem avval a céllal létesült ott, hogy az agrárius érdekeket minden vonalon védje s előbb vigye a teljes siker felé. Emiatt nincs mit csodálkozni azon, hogy szócsove minden lehető és lehetetlen alkalommal csomót lel a kákán és teli tüdővel kürtöli világgá egyebek közt pl. azt, hogy: de bizony képes a német állatprodukáló a német hus konzumálót kellőképpen ellátni s nem szorul importra a német nép, különösen nem szorul magyar importra, az állatbeviteli megszorítások, illetőleg tilalmak tehát nemcsak fentartandók továbbra is, hanem mindenféle címen még szigorítandók is.

Hiába kiabál a fogyasztani akaró, hogy: hust nekem *elviselhető* áron; a produkáló vissza kiáltja: itt a hazai hús olyan áron, amilyen en *adhatom*. Magában pedig hozzá teszi, hogy: na bizony, talán bolond vagyok, hogy a külföldi behozatal mellett szóljak, mikor épp a husszükség, a husdrágaság hajtja az én malmomra a legjobb vizet azzal, hogy jó pénzen, nagy haszonnal adhatok túl az árumon s időt is nyerek, hogy magamat az állatprodukció terén jobban összeszedhessem.

Hát bizony aki időt nyer, az életet nyer; nincs tehát mit csodálkozni a most már élethalálharccá fejlődött állapot fölött, a mely Németország legtöbb részében producens és konzumens között fenforog.

Ezt tehát mindkét részről egészen természetesen elfogadva, a kérdés az, hogy hol van tulajdonképpen az igazság, a mivel számolnia kellene a vezérő faktoroknak? Mert ha igaz az, amit az érdekelt állatprodukálók hangoztatnak, hogy van ott harapni való hús elég s a drágaságnak a husiparos kapzsisága s nem a hús ritkasága, kevés volta az oka, úgy miért nem koppintanak az iparosok körmére pl. avval, hogy a városok maguk állítanának fel mérszárosságokat, hentességeket? Ha pedig az az igaz, amit az olcsóbb hús után áhító gyomor hajt az ajkakra, hogy: kevés a kínálat, nyissátok meg hát végre a kapukat, hogy külföldről jöhessen be az árú, elég mennyiséget adván elfogadható áron — akkor meg miért mutatják magukat e hangokkal szemben süketeknek a döntő fórumok, miért nem segítenek akármily áron is, a mi zérián?

Nekünk magyaroknak, mint érdekelt feleknek, arra van szükségünk legalább is, hogy tudjuk: hol van a kutya elásva s elég baj, hogy az ötölés hatolásból ezt elég világosan ki nem látjuk, meg nem tudjuk. Tudnunk kellene végre egészen bizonyosan, hogy van-e hát valóban hús szükség Németországban vagy nincsen, már aztán azért nem a mi fejünk kell hogy fájjon, hogy vajjon mik az igazi okai annak, hogy egy mérvadó hatalmas nagy tábor untalanul azt kürtöli, hogy hús szükség ott nincsen, egy másik, nemkülönbön hatal-

mas tábor pedig azt kiabálja, hogy de bizony van, nagyon is van.

Van-e hát vagy nincs szükség? Hol hát az igazság?

Pro és kontra feleletek publikáltattak már szaklapjainkban s e lapokban is, azokban azokból a tényt kihámozni még nem lehetett. Valósággal tapogatódzunk, sejtünk, hiszünk, de biztost — legalább a nyilvánosság terén — nem tudunk.

Az igen-re és nem-re egész halmaz adat van Németországból és éppen ez nehezíti meg a világosan való látást.

Im értesülünk pl. német lapokból, hogy a hús ára valóban ijesztően emelkedik; im mutatja a statisztika, hogy a kínálat aggasztóan csökken; im olvassuk, hogy közgazdaságok népességük érdekében egymásnak adják a döntő fórumok ajtókilincseit, alázatosan könyörögve, avagy aztán egyenesen követelve az olcsóbb húst, vagyis a több húst, amelyet csak külföldi import nyújthat. Hát mi ez, ha nem felelet a kérdésre, hogy husszükség van, a külföldi sorompók megnyitása elodázhatlan.

Ámde másfelől eféle kijelentéseket olvasunk:

„Németországban a legelsőrendű vágóállatvásárok (Berlin kivételével) hétfői napra esnek. Szept. 1-éről 12 ily vásár adatai állnak előttünk. Ezek szerint a nem szokatlan nagy felhajtás dacára mindenütt fölöslegek maradtak eladatlanul, jelölül annak, hogy a husiparosoknak nagyobb szükségletük nincsen s az eső árak dacára a vásárok majd mindennél lanya menetűek.“

„Az áresések sertésre nézve pl. a következők: Hamburgban 1, Chemnitzben, Drezdában, Leipzigban, Manheimban 2, Elberfeldben, Zwickauban, Strassburgban 3, s Kölnben 4 márka. Az „Allg. Fleischer Zeitung“ mégis azt bocsájta ujabban világgá, hogy a visszamaradt fölöslegek és a hanyatló ár a husszükség s illetőleg a vágóáru hiány *mellett*, s nem az *ellen* szólnak. Pedig világos, hogy az árcsökkenések nem a fedezetlen kereslet mellett bizonyítanak. Ki lehet mondani, hogy a husiparosoknak egyszerűen nincs fedezetlen szükségletük, vágóáru és hús tehát van elég. Ugy látszik, csak azt a pillanatot lesik az érdekeltek, a melyben a publikum a drága húst megszokja, akkor aztán majd nem szól tovább az ének a vágóáruhiányról s husszükségről.“

Hámozza ki már most mindebből a való igazságot a ki tudja!

Hát ha jól szeme közé nézünk annak, hogy kiktől, honnét erednek a kedvező és kedvezőtlen adatok, hangok, híresztelések, azonnal rájövünk, hogy hiába minden szépítgetés: kutya van, nagy kutya a kertben, a melyet egy kézmozdulattal lehetetlenség elűzniök azoknak, akik verik a mellüket, hogy van hús elég s bizonyára rövid idő kérdése már, hogy a lóláb után, mely e dologból ki kandikál, megjelenjék a világ előtt az is, aki vagy ami e lólábot viseli.

A magyar érdekelt körök tegyenek hát még nagyobb erőfeszítést arra, hogy a megillető s méltán ki is érdemelt pozíciót Németország vágóáru helyein és hús piacain produktumaikkal a jelenleginél jóval nagyobb dimenziókban azonnal elfoglalhassák, mihelyt sorompó nyílik, jobb lehetőség kínálkozik. S ez, úgy hiszem, nem várat már hosszasan magára. (:)

A Plimouth-rock- és a Langshan tyuk tenyésztése Erdélyben.

Két divatos fajta. A baromfi kiállításokon az állatok 80%-a e két fajtát képviseli. A sok hirdetés közül a legtöbb csak e két fajtát hirdeti, eladásra vagy keresletre. Hogy a legkedveltebb színekben t. i. a kendermagos és fekete színekben előfordul ezen fajta állatok hogy néznek ki, ismertetni feleslegesnek tartom, mivel annyira elterjedt ismeretes fajta, hogy azt majd mindenki ismeri. Van azonban mindkét fajtában többféle színű, így fehér, sárga, fogoly színű stb., minélfogva az ily színekben előforduló két fajtát, már egymástól alig lehet megkülönböztetni és gyakran a híres szakértők is hajba kapnak.

A tiszta fajta kendermagos plimuthnál sajátságos, hogy már abban a percben megtudható, hogy melyik a csibék közül a kakas és melyik a tyuk a mint a tojásból kibujt, lévén a kakas csibének világosabb, a tyuk csibének sötétebb pelyhe. A tiszta fajtaságát pedig megmutatja a csibék feje tetején látható fehér folt. A mely Plimouth csibe tehát nem bírja fején e fehér foltot, jele annak, hogy a szülők már nem tiszta, hanem kevert fajták. A tiszta fajta fekete Langshannal pedig az a sajátságos, hogy a kikelt apróság *nem fekete pelyhes*, hanem tarka pelyhes és a kakas csibe tarkább mint a tyuk csibe. Ezen tarkaságát megtartja körülbelül 6–8 hetős koráig, mely után kinővén teljesen a tollazata, hire-hamva sem marad a tarkaságnak. A ki tehát fekete Langshant szerez be és az ettől származó tarka ivadékoktól megijed, hogy nem kap fekete utódokat, nincs mitől félnie, mert mint mondom: fekete lesz biz az. Sőt épp ezen tarkasága a csibéknek, mutatja ezen fajtánál a tiszta fajtaságot. A fekete Langshan színezete zöldes fényű, a kékes lila színben játszó tollazatuk nem annyira kedveltek.

Mindkét fajta a nagyobb csontozatu fajták közé tartozik, valamivel kisebb mint a Cochin és a Bráhma, de ha egy nemzedéken át, csakis a kora tavaszi példányok használatnak tenyésztésre, fenti nagy fajtákkal egyenlő nagyságra is felnöveszthetők. Ellenben ha tovább tnyésztésre csakis a késő őszi példányok hagyatnak meg, bizonyos idő múlva a szaporulat — ugyan megtartja a fajta jelleget — de mind kisebb testű lesz. Ez a titka tehát annak, hogy a külföldi angol és amerikai híres tenyésztők, birnak azon ügyességgel, hogy egy és ugyanazon fajtában a lehető legnagyobb és a lehető legkisebb állatot előállítani képesek.

Hogy ezen két fajta minő jó belső tulajdonságokkal rendelkezik, hogy ennyire elterjedt, az aligha volna kideríthető, tudjuk azt, hogy a kiváló tulajdonságok nem fajta tulajdonságok, hanem minden fajtában léteznek jók és rosszak is. A ki tehát a Plimouthot vagy a Langshant — mint fajtát — azon okból szerzi be, hogy ezáltal egy kiváló jó tulajdonságú tyukkal birjon, az nagyon fog csalatkozni és a legtöbb esetben a haszon helyett reá fog fizetni. Különösen mese az, a mit e két fajtáról a reklamirozás mond, hogy e két fajta volna a jó téli tojó. A téli tojóképeség nem fajta tulajdonság, hanem azt bármiféle fajtából tudással kell előállítani. A ki pedig nem ért hozzá, az sem Plimouthban, sem Langshan és bármiféle fajtában sem fog téli



Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **mütrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **szuperfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu szuperfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérézősködések intézendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya. A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

tojékkal rendelkezni. A Plimouth és a Langshan tyúk tojása barna színű és 5–6 deka súlyu. Testükhöz mérten a tojás nagyobb is lehetne, mivel vannak kisebb testű fajták, melyeknek tojása nagyobb ezekénél. A tojások barna színét mondják megbecsülhetlennek, mivel külföldön a barnás tojás keresettebb és ennélfogva drágább is. Állítólag a barnás héjú tojás izletesebb volna, a mi azonban téves állítás, mivel a tojás izletessége nem a héj színétől, hanem a nagy legelőtől függ. Ha a Plimouth vagy Langshan tyúk szűk helyen tartatik — bármily változatos eledellel is — tojása nem lehet oly izletes, mint azon — légyen az bármiféle fajta tyúk is — mely nagy legelőn élhet. Minthogy pedig az, hogy az ilyen nagyobb fajta állatokat drótkerítés alá szűk helyre szorítják, ennélfogva az ilyen helyen tartott Plimouthnak vagy Langshantyuoknak tojása nem is lehet izletes. A mi a hus izletességét illeti, erre nézve megjegyzem, hogy husa — ha nagy legelőn élhet — kitűnő, ellenesetben a szűk helyen felnőtt állat husa soha sem lesz oly izletes. Nézetem szerint orjási elterjedtségének nem lehet más az oka, mint először is, az e két fajtát létrehozóknak kitűnően bevált reklám csinálása, a divatos és az újdonság iránti szeretetünk és mindenestre a kendermagosban és a fekete színben, a gyönyörű színárnyalat.

Szemet gyönyörködtető látvány az udvaron egy csoport egyforma kendermagos Plimouth, vagy fekete Langshan. Igaz, hogy ezen gyönyörűség sokba is kerül, mert a takarmány zsák hamarabb kiürül, mint más kisebb fajták tartásánál, lévén úgy a Plimouth, mint a Langshan azon nagyobb fajták közül való, melyek már testük méreteinél fogva is lustábbak, hogy ne várnák meg a kész eleség nyújtását.

Hogy tehát ezen két fajta dísz és gazdasági fajta volna egyaránt — mint azt állítják — arra nézve eltérők a nézetek. Az én nézetem szerint dísznek ugyan dísz baromfi, de gazdasági fajtának csakis annál válik be, a ki tud is, ért is a baromfi tenyésztéshez. A mi paraszt népünk, a mi kis gazdáink sem nem tudnak, sem nem értenek a baromfi tenyésztéshez, minélfogva a nekik kiosztott Plimouth vagy Langshan apaállatot aligha használhatják eredménynyel, akár keresztezésre, akár tiszta vérben való tenyésztésre.

Ujabb időben egy ugynevezett „új tenyészirány“ lépett fel, mely alatt értendő azon törekvés, hogy a hazai közönséges paraszt tyúkot — ily fajta apaállattal keresztezve — utódaiban megjavítsuk.

Az ily törekvés szép dolog, de csakis ott válik be, a hol egyúttal tudás és szakismerettel is párosult. A hol tudás és szakismeret van, az nemcsak Plimouth és Langshan, hanem bármiféle fajtával is szép eredményt ér el. A hól pedig a tudás és szakismeret hiányzik, annak hiába való a fajta állat. Hogy pedig a tudást és szakismeretet fajta állattal való kísérletezéssel szerezzék meg valaki, az drága dolog, nem a mi parasztgazdáinknak való.

Geltch Lajos.

Tormatermelés.

Ha Bamberg, Nürnberg, Würzburg környékén körültekintünk, álmélkodva látjuk, mily óriási területeken termelik ott a torma

Francia, Angolország és a Svájc számára, úgy hogy Németországnak alig marad belőle valami; de nem is igen kell, mert hiszen tudjuk, hogy a német gazda megtermeli a maga számára mindent, amit csak égalji viszonyai engednek.

Nagyon csodálunk azonban, ha azt hisszük, hogy a német torma kivitel a nyugati országok szükségletét teljesen fődözi.

Ezek a nyugati népek nem igen ismerik még a paprikát, de azért a csipős fűszert ők is megkivánják és e tekintetben az angol (sárga) mustárhoz, borshoz és tormához folyamodnak; de különösen szeretik az utóbbit, a melyet friss gyümölcsként tekintenek a mustár és bors mellett s épp úgy üdvözlük őszszel és tavasszal, a midőn a piacon nagy tömegben megjelenik, mint mi, a fiatal burgonyát, uborkát vagy káposztát.

Bécs és Budapest is nagy torma fogyasztó, úgyannira, hogy oda még soha annyi torma a piacra nem vittek, a mely el nem fogyott.

Ha még tekintetbe vesszük e mellett a torma mindenkor magas árát és azon körülményt, hogy hazánk mily Istenáldotta földet nyújt mindenféle terménynek, akkor igazán csodálunk kell, hogy a torma is azon növények egyike, a melyeknek nagyban való termelését nálunk teljesen elhanyagolják.

Pedig nem is nagyon válogat az égaljban s a hol túlságos szárazság nem jár, ott bőven fizet. A talajban azonban már válogatósabb s nem szereti sem a túlságosan agyagos, sem pedig a túlságosan homokos földet. Legjobb alája a vérmes, nedvtartó, porhanyó, kövér föld; ha a talaj kissé meszes, úgy igen édes torma terem benne.

Ültetése alá a földet mélyen alá kell szántani s lehetőleg kelet felé fordult, egymástól 50 centiméternyi távolságban fekvő kis domb vonalokat húzunk benne s azoknak keleti oldalába, egymástól 25 centiméternyi távolságban, ültető fa után elduggatjuk a torma

A dugványok a torma oldalgyökereiből veendő, amennyiben azokat 8–10 centiméternyi hosszúságban eldaraboljuk s a hajsztálygyökerektől megtisztítjuk, úgy, hogy csak legfelül és legalul maradjanak olyanok rajta; ezen eljárás által biztosítván magunkat a felől, hogy a torma nem fog elágazni és vastag, mély gyökérré fejlődik.

A dugványokat 4–5 centiméternyi földdel kell befödni s ferdén elhelyezni, a domb részüje szerint, annak oldalában.

A torma koronájáról szaporítani nagyban, nem sokat ér s inkább csak kerti célokra ajánlatos.

Ha a talaj nem eléggé alkalmas, akkor csak ló-avagy tehéntrágyával javítsuk azt; de mindenestre őrizkedjünk a teljesen alkalmatlan talajtól.

Az elültetett dugványok gyorsan fejlődnek tovább s gondozásukra nem kell egyéb, mint gaztól tisztítani a sorokat, a mire különben csak eleinte szorulunk. mert később a torma levelei annyira elhatalmasodnak, hogy nem igen terem meg alattuk a gyom.

Ha túlságosan száraz időjárás van a dugványozáskor, vagy utána, akkor igen kívánatos a locsolás, mert a torma szereti a nedves talajt. Ezért jó már őszszel elkészíteni a dombos barázdákat, hogy a téli és tavaszi nedvesség azokba minél jobban bele szívárogyjon s ne kelljen tavasszal újra felforgatni és szá-

ritani a hantokat. Ugyancsak azért, hogy a földet túlságosan ki ne száritsuk, nem szabad a torma évközben mélyen kapálgatni; elégséges az a kapálás, a melylyel a gatzól szabadítjuk meg.

A téli szükségletre szánt torma mindig őszszel kell kiszednünk, a nyári szükségletre szántat pedig kora tavasszal, míg újra meg nem indult; mert a megindulás után megtejesedik s izetlen és keserű lesz.

Torma, ha egyszer meghonosodik valahol, akkor akár 15 évig is tovább tenyészik ugyanazon a helyen, a legszűkebb gondozás mellett is magától, csak arra kell ügyelnünk, hogy a kiszedésnél a főgyökert a mellékgyökerektől megszabadítsuk s ezek közül egy egészségeset, a hajsztálygyökerektől a fent leirt módon megtisztítván, visszadugjuk az üres helyre, mert ez sokkal szebb új termést ad, mint azon benmaradt apróbb gyökerek, amelyek magukban felsarjadzanak.

A tavaszi dugványozásra szánt mellékgyökereket laza földbe kell becsapni, a hol télen át elállnak.

Magyarországban a torma nagyban való termelésével eddig tudtommal még csak Magyar-Óvár és Sopron vidékén foglalkoztak és igen fényes eredményeket értek el, úgy, hogy maguk a nürnbergi, bambergi és würzburgi gazdák teljesen hasonlóknak ítélték azt a saját terményükkel.

Természetes azonban, hogy ha folytonosan, igen jó minőségűt akarunk termelni, a mely minden piacon versenyképes legyen. akkor nem szabad belemélyednünk a fent érintett magától való továbbtenyésztésbe hosszabb időn át; mert a második, legfeljebb harmadik évben megjárja ugyan még, de később az ilyen helyen egész torma-erdő létesül, a mely egyrészt egymástól nem tud becsületesen fejlődni, de másrészt meg a talaj is évről-évre silányul s nem nyújt elég tápanyagot a gyökér szép fejlődésére.

Bizonyos, hogy a német gazda még két évig egymásután sem hagyja meg torma földjét, hanem minden évben más és más helyen ültet új dugványokat s egy őszi és egy téli szüretet szed róla.

Krenedits Ödön.

Románia mezőgazdasága.

(Gaál Gyula, a magy. királyi földművelésügyi miniszter bukaresti gazdasági szaktudósítójának jelentése.)

(Befejező közlemény.)

Vidékenként tekintve, a buzatermés ezuttal jól sikerült a Duna völgyében, hol legkiterjedtebb módon mivelletik, miután a Duna mentén (annak balpartján) fekvő nyolc kerület maga egy millió hektárnál több buzavetést mutat fel, míg az ország többi részeire csak 600,000 hektár esik. Ellenben Moldva felső részében, hol minőségileg a legjobb buza terem és rendszeren a legjobb termések is vannak, csak 12–13 hektoliteres termés volt; az ország északnyugati része, az Oltenia ismét gyenge, 7–9 hektoliteres, termést adott.

Az árpa, melynek termelési helye Moldva és az alsó Duna bal- és jobbpartján levő kerületek, mennyiségileg szintén jó termést adott és dacára az aratáskor uralkodott rossz időjárásnak, a jobb minőségek az itteni sörgyárak által sörfőzésre fel voltak használhatók.

BUDAPEST,

V. Nádor-utca 2.

Fodor József butorgyáros

cs. és kir. udvari szállító
kárpitós és díszítő.

KOLOZSVÁR,

Szentegyház-utca 6.

(Status-palota.)

Kolozsvárt, Szentegyház-utcai raktárainban állandóan nagy választék saját műhelyemben készült izléses és szolid kivitelű ebédlő, háló, szalon, férfi és leány szoba berendezésekből, a legegyszerűbbtől a legdíszesebb kivittelig.

Teljes lakásberendezések vállalata rajzok szerint is, szigoruan stilszerű kivitelben.

Lelekismertetés kizsgálás.

Mérsékelt szabott árak.

922.

Rendkívül jó termést adott ismét, kivételével az Olteniának, a zab, a hivatalos kimutatás szerint átlagban hektáronként 22 hl. eredménnyel és egyes kerületekben, különösen a Pruth mentén 27–29 hektoliterrel; a lenmag szintén jó termést adott, azonban gyengét a repce, melynek nagyobb része már 1900. év őszen roszszul kelt ki és fejlődött.

A többi termény eredménye még közölve nincs. A tengeri, mely a kedvező idő mellett nagyon jó fejlődésnek indult s mellyel 60 millió hl-t is vártak, nem felelt meg ezen vérmes reményeknek s átlag s termése hektáronként 19 hl-nél alig tehető többre, úgy hogy az össztermés 40 millió hl-re becsülhető, szemben a múlt év nyarán a világ termésre nézve eszközölt becsléssel, mely 47 millió hl-re szólt. Mindazonáltal Románia az európai államok közt tengeri termelés tekintetében Magyarországgal az első helyet foglalja el, a kivitelre fordítható mennyiségre nézve pedig hazánkat is messze felülmúlja.

A többi fontosabb termelési ágakból, melyek végleges eredménye még közölve nincs a szőlő és szilvatermés, egyes nagyon csekély kiterjedésű vidékeket kivéve, rossz volt, ugyszintén a cukorrépa sem adott kielégítő eredményt, míg a természetes és az aránylag igen csekély kiterjedésű mesterséges kaszálók igen jót.

A művelés módjára és a termelés fokozására nézve a lefolyt év folyamán annyiban volt változás, hogy az 1899-iki válságos esztendő következményeképp a nagyobb birtokoknál felismerhető az irányzat, kissé intenzívebben gazdálkodni, a földet jobban megmunkálni és a vetőmagra, valamint a kész termés minőségre ügyelni.

Ez különösen áll a moldvai birtokokra, melyek saját erővel kezeltek, míg a tulajdonképeni Oláhországban, hol a nagybirtok majdnem kizárólag parasztok által munkáltatik részért vagy pénzért, javulás abban mutatkozik, hogy mégis nagyobb területek vétetnek saját kezelésbe is, és a föld megmunkálására nagyobb gond fordítatik, a mennyiben időközönként a földek sa'át erővel, némely birtokon gőzekével is felszántatnak. Hanem megfelelő vetésforgó megállapítása, valamint különösen a termőerő visszapótlásáról általában még szó sincs, és ha a föld természetes termőképessége csökkenni fog (mi a parasztbirtokokon már is észlelhető és a kevésbé gazdag földdel bíró nagybirtokokon, különösen a jelenleg kissé intenzívebben eszközölt gazdaság mellett, mielőbb be fog következni) megfelelő állatállomány és épületek hiányában az átmenet a rendszeres és okszerű gazdálkodásra, mely a földből kivett tápanyag visszapótlására irányul, rendkívül nehezen fog menni és még súlyos válságokat fog előidézni.

De nem lehet tagadni, hogy Romániában nagy kiterjedésű oly területek vannak, melyeknél a föld oly erőben van és oly rendkívül termékeny, hogy intenzívebb gazdálkodás mellett is még évek hosszú során át a trágyázás teljesen felesleges, sőt káros művelet lenne.

E tekintetben tehát a gazdálkodás nagyon könnyű és a régie nagyon alacsony, miután elesik a költséges állattartás, a birtok szükséges decentralizációja, az épületek és trágyázással kapcsolatos minden munkálat. Habár a bruttójövedelem nem is magas, de aránylag magas a nettójövedelem, mi bérösszegekben is mutatkozik, melyeket a bérlők fizetnek, kik nagyon csekély tőkével mehetnek belé a bérlatba, úgy, hogy a bérdíjak alig alacsonyabbak a magyarországiaknál, dacára hogy a birtokok csak igen rövid időre adatnak ki, rendszerint öt évre.

Nehézséget okoz a gazdálkodásban és utját állja az intenzívebb gazdálkodásnak a honi mezőgazdasági cselédség teljes hiánya. A mennyiben állandóan alkalmazott cselédre, de napszámosra is szükség van, az csak a munkára bejövő idegenek sorából vehető, kik vidék szerint vagy Magyarországból vagy Bukovinából, vagy Szerbia és Bulgáriából jönnek

s Romániában fentemlített viszonyoknál fogva jóval többet keresnek mint hazájukban.

Egy vállalkozó Felső-Moldovába még Franciaországból is hozatott vagy 80 munkást a cukorrépa művelésére. Ezen vállalat mellyel egy munkás utja magában 200 frankot tett ki, természetesen nem fizette ki magát, de mutatja menyire hiányában van Románia gazdasági munkásoknak, különösen szakmáymunkásoknak. És nem a lakóság gyér volta okozza ezt, kivéve egyes vidékeket mint az ugynevezett Baragan síksgáot Braila közelében, hol tényteg hiányzik a munkás kéz, hanem a nép jellemében rejlik, mely ha annyit dolgozott, hogy a legszükségesebbel el van látva, további munkára nem kapható és szakmáymunkára egyáltalán nem való, eltekintve attól, hogy mint említve volt, azon osztály, melyből Magyarországon a mezőgazdasági cselédség kikerül, majdnem teljesen hiányzik.

A moldvai birtokok mégis saját erővel kezeltetvén, ott az átmenet egész rendszeres gazdálkodásra könnyebben fog menni, de a tulajdonképeni Oláhországban a parasztság zöme abból él, hogy a nagybirtokos terület, vagy tőle, vagy a bérlőtől részben munkálja. Ott, ha egyébként lehetséges is az átmenet rendszeres gazdálkodásra, azon körülmény, hogy a parasztság további megélhetése veszélyeztetve lesz, alig leküzdhető nehézségeket fog okozni. Azon okból, hogy a birtokosok kényszerítessenek hazai munkásokat igénybe venni, hogy a tekintélyes összeget kitevő munkabér az országban maradjon, a kormány intézkedéseket tett az idegen munkások tömeges beözönlésének megakadályozására és a munkásoknak tömegben való behozatalát előzetes engedélyhez kötötte, mellyel a vállalkozónak a visszautazási költségek iránt jótállást kellett vállalni. Azonkívül az aratási időszakra katonákat szabadságoltak és az előzetesen folyamodónak ezeket bocsátották rendelkezésére.

Azonban egyrészt, mert épen a honi munkás nem nagyon alkalmas gazdasági munkára és természetesen így a katona sem, másrészt az aratás alatt bekövetkezett rosz időjárás folytán a munkák elkésvén, a kormány kénytelen volt az eleinte szigorubban kezelt rendszabályokat enyhébben alkalmazni.

A szőlők regenerálása tekintetében felemlítendő, hogy 1900-tól 1901-ig 1000 hektárral több a hazai fajja ujonan beültetett szőlő, és 200 hektárral több az amerikaival. Az állami és magánszőlőtelepek ezen célra nem szolgáltatva elegendő vesszőt, a szükséglet nagyobb része Magyarországból jön, különösen mióta a blacktotra való tekintettel úgy Franciaországból, mint a szomszéd Szerbia és Bulgáriából szőlővesszőt behozni tilos.

A szőlő fakó rothadása. Jó bor előállítására.

Az országos borászati kongresszus második napján elsőnek dr. *Istvánffy* Gyula egyetemi tanár, a m. kir. Ampelologiai intézet igazgatója a *szőlő fakó rothadásáról* tartott szabad előadást, amelyet beteg szőlőrészek bemutatásával s rajzokkal kísért.

A fakó szőlőrothadás állandóan pusztit nálunk és a múlt év folyamán legalább 8 millió korona kárt okozott. Védekezni ellene nagyon nehéz, mert spórái a 7 százalékos bordói lének is ellenállanak és 2 százalékosban pedig csiráznak. Előadó 3 éve tanulmányozza ezt a veszedelmes betegséget, mely ujabbban Amerikában (Ohio) oly pusztításokat okoz, mint a rettegett black rot, fekete rothadás. *Istvánffy* szerint mindenütt küzdenünk kell a fakó rothadás ellen, mert bizonyos fejlődési állapota hasonlít s black rothoz. Ezért nem lehet eléggé ajánlani pusztítását, hogy netán a fakó rothadás álarcaiban fellépő s behurcolható black rotot is azon frissiben elfojthassuk. Előadó tanulmányozta a fakó rothadást minden szempontból; európai, amerikai hajtásokon, kimutatta a leveleken is hol még soha nem találtatott; behatóan vizsgálta a bogyók

pusztulását s e révén megállapítja a sikeres védekezés időpontját. Vizsgálta a betegség okozójának fejlődését a szőlőnek szerveiben, ugymint tisztá tenyésztésekben, számtalan új és fontos részletet derítvén ki, melyek egyúttal a védekezésnek is útját egyenetlik. Különösen fontos vizsgálatainak az a része, amnyl a fakó rothadás okozásának megelőzésére vonatkozik. Kitűnt ezekből, hogy az eddig alkalmazott védekező szerekkel nem vagyunk képesek a fakó rothadás spóráit megölni Ennek okát abban látja, hogy a spórák sejthártyája vizsgálatai szerint chitinanyagokkal van átvívva. Ezen eddigé ismeretlen körülmény sokkal erősebb hatású védekező szerek medállapítását teszik szükségessé. Sikerült *Istvánffy* mégis oly szereket találni, melyek ölképességgel bírnak. Találmánya szabadsalomra bejelentetett már a legtöbb szőlőtermelő államban.

Hozzászólt a tárgyhöz *Kövessey* Ferenc, a ki különösen kiemeli, hogy a szőlő fakó rothadása ellen a védekezés akkor a legelőnyösebb, ha a védekezési eljárást azonnal a jégverés után alkalmazzák. A védekezésre legalkalmasabbnak találja a 3 százalékos bordói oldatot.

Rácz Sándor előadó a *fehér csemege- és peccsenye borok szüreteléséről, erjesztéséről és kezeléséről* tartott előadást.

Előadó ajánlja fehér borainknál, hogy igyekezzünk a világ ízlésének megfelelő minőségben termelni. Vagyis legyenek boraink inkább világosabb színűek, mint sötétek s mindig tükörtiszták; finom illattal és zamattal bírjanak; kellemes sima ízűek legyenek és végül tulságos erők ne legyenek. Ennek elérése céljából ajánlja az előadó a helyes szüretelést s a szüretnél a szőlő pontos megválogatását. A fürtkocsány elkülönítését a feldolgozás előtt. Ajánlja az előadó a borok célnak megfelelő erjesztését. Hivatkozik e tekintetben a Rajna mellékére és a Franciaországban elért eredményre. Nagy fontosságot tulajdonit ennek értékesítés szempontjából is, mivel ily módon aránylag sokkal rövidebb idő alatt lenne forgalomba hozható a bor. A pincekezelésre is javaslatot tesz s melegen ajánlja állításainak bizonyítására a kísérletek megtételét, nevezetesen teljesen egyenlő mennyiségű szőlőből egy rész a) a szokásos eljárás mellett lenne szüretelendő, erjesztendő és kezelendő; b) a második rész a most ismertett válogatással, bogyózza, kocsány nélkül, osztályozott sajtolással, az ismertett kétféle erjesztési eljárással, megfelelő időközökben teljesítendő fejtéssel s más kezelési eljárásokkal, különböző nagyságu hordókban.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

+ **Az árpavetés sárga foltjai.** Gyakran észlelhetjük, hogy az árpatablák fiatal, hullámzó zöldjén kisebb-nagyobb sárga foltok mutatkoznak, a melyek néha holdszámra kiterjednek.

Az ilyen elsárgult, elsatnyult árpa a legritkább esetekben tér újból úde életre és semmi vagy csak nagyon silány aratással fizet.

Hogy valamely bajon segíthessünk, okvetlenül annak oka után kell kutatnunk s az okot hártván el, elhárítjuk magát a bajt is.

Az árpa megsárgulásának oka első sorban abban rejlik, hogy a vizet, különösen zsenge korában nem türi.

Az agyagos, víztartó, továbbá az olyan talaj, a mely fent ugyan lazának mutatkozik, de maga alatt vízhatlan agragréteget rejt, továbbá vizenyős, mélyen fekvő talaj, árpatermelésre egyáltalán nem alkalmas és ha a megsárgult árpa talaját megvizsgáljuk, akkor biztosak lehetünk felőle, hogy a tentebbiok egyikével van dolgunk.

Ha egy-egy évben, fekvőségünk különböző részein az árpa megsárgulásának tünetével találkozunk, akkor a jövőre nézve mindenesetre a legegyszerűbb orvosság az, hogy az ilyen részeket egyáltalán ne használjuk többé répa alá.

Megtörténhetik azonban, hogy mint tapasztalt gazdának, tudomásunk van róla, miszerint agyagos, nedves talajban árpa sikerrel

nem termelhető; azonban nem vizsgálhatjuk szántóföldjeink mélyebben fekvő rétegeit s oly földre vetjük el árpáinkat, a mely felülről a legszebb laza talajt mutatja, de nem messze alatta vízhatlan homok vagy agyagréteggel van aláborítva és erre a szomorú tapasztalatra csak akkor jutunk, midőn már árpánk kibujt, a beteges szín meglepte és lepi még akkor is, midőn hosszabb időn át szárazság uralkodik.

Száraz, meleg időjárásnál ugyanis a felső réteg hamar kiszárad s annál hamarabb, minél lazább; de az alsó, különösen az az agyagos, ki nem bocsátja egyhamar magából a nedvességet, a mely pedig tulságos mennyiségben van benne raktározva. Ilyenkor a felső kiszáradt réteg melegsége által, az alsó, viztartó terület nedveinek elpárolgása áll be s a párák oly nagy mennyiségben és oly gyorsan képződnek, hogy a felső réteg összeszáradt kemény burkolatán nem bírnak kellőleg át-
törni, hanem abban igen nagy feszültség áll be, a mely nem engedi az árpa gyökereinek szabad fejlődését s innen van az, hogy az elsárgult árpa gyökerei betegek, a miről meggyőződhetünk, ha aratáskor az egészséges és beteg árpa szalmájának gyökereit összehasonlítjuk.

Az orvosság ennek következtében nagyon természetes s abban áll, hogy a fiatal, sápadt árpát meg kell fogasolni száraz időben, miáltal a talaj felszine fellazul, s az alatta összegyülemlett vizpáráknak utat nyit az elillanásra s a feszültség megszűnik. *K. Ö.*

+ **Ágak nyérése hárs-, gesztenye- és gyertyánfánál.** Nincs az a fanemű, a melynél a sérülések oly sok bajt okoznának, mint e három fánál, ugyannyira, hogy néha a legkisebb vágás, mint rákfene terjed tovább a s addig rágja azt, míg csak meg nem öli.

E bajt egy gombanem, az élénkvrös szinezetű *nectria cinnabarina* okozza, a mely különösen a hársat és gesztenyefát tekinteli legkedveltebb ágyának.

Meglevő régi sebekről a gombát kiirtani képtelenség, mert hiába kenjük helyét kátránnyal, az a kéreg alatt tovább terjed; ha pedig a kérget nagyobb felületen lehántjuk s így akarjuk a bajnak elejét venni, akkor is csakhamar be kell látnunk munkánk meddségét, mert a gomba a rostok köré vette már magát s ott folytatja romboló munkáját.

Ha tekintetbe vesszük a hárs lassu növekedését és kiváló szépségét, kettőzött figyelemmel kell reá ügyelnünk, hogy ezt a veszedelmes ellenséget távol tartsuk tőle. S erre nézve csak azon egy orvosság létezik, hogy a fa nyelését *csupán nyáron* szabad eszközölnünk s a sebet azonnal, bőven és ismételten kenjük be oltóviaszszal vagy kátránnyal, mert a *nectria* gomba képes a seben egy pár óra alatt beágyalni magát.

Az ágak vágásánál kiváló figyelmet fordítsunk arra, hogy az ág alsó részét is befűrészeljük, nehogy berepedjen, a fát, mert kiválólag ez szokott a baj oka lenni, amennyiben a repedésbe nem hatolhatunk be kátránnyal. *K. Ö.*

+ **Baromfitetvek.** A baromfiak megtetvesedésének oka mindenkoron az ólak tisztátalanságában rejlik s azért, ha baromfiállonyunkat ez a nyavalya meglepte, akkor ne csak az állatok gyóttására gondoljunk, hanem az ólat is a legszorgosabb tisztogatásnak vessük alá.

Az állatok gyógykezelése első sorban a rendes és elégséges táplálékban rejlik, minél szegényebb és rendetlenebb a baromfiak táplálkozása, annál könnyebben tetvesednek meg.

Egyebekben a legbetegebb állatok sebeit disznószírral kell bekennünk, továbbá gondoskodni arról, hogy a baromfi udvarban elégséges száraz homokot találjanak, a melyet azután maguk keresnek fel s addig fürdenek benne, míg meg nem tisztulnak kellemetlen és veszedelmes ellenségeiktől.

Minden gondunkat azonban e közben az ól tisztántartására kell fordítanunk. A falakat

többször kell újra meszelnünk, a padlót karbolsavval megöntöznünk s a repedésekbe karbol port kell hintenünk. A fészkek szalmája mind felfrissítendő s a szalma közé karból és kénvirággal hintendő. A padlót naponta kisöpörtessük s új homokot hintessünk bele. Az összes farészeket ne mulasztjuk el többszörösen karbolsavval lemosni, akár faldesz-kázat, akár lécezet, akár pedig ülőrudakként forduljon az elő az ólban. S mindezt addig kell ismételnünk, a míg csak az ól teljesen meg nem tisztul.

Ajánlatos és igen gyorsan ható tisztító-szer, úgy maguknak az állatoknak, mint az ólnak rovarporral való fertőtlenítése is, azonban ezt csak akkor használjuk, ha nagyon előhaladott állapotában van már a baj és gyors segélyre van szükségünk, mer különben e rovarpor nagyon drága orvosság lenne.

A baromfitenyésztőnek ugyanazért nagyon kell ügyelnie s azonnal vegye elejét a bajnak, a mint látja, hogy a tyukok nagyon vakaróznak és sok homokfürdőt használnak; mert különben a baj igen gyorsan elszaporodik s annál nehezebb lesz a tisztátalanság kiirtása.

Ugyancsak ezt az eljárást kell követnünk a galambducok fertőtlenítésénél is, mert a galambok szaporaságuknál fogva igen sokat ülnek a fészkekben s még sokkal inkább hajlandók a megtetvesedésre, mint a tyukféle; azért a galambtenyésztők sobase mulasztásuk el az időközönként karbollal és kénvirággal való fertőtlenést, akár van baj, akár nincs, mert így elejét veszik a tetvek fellépésének s biztosak lehetnek felőle, hogy galambállományuk folyton ment marad a féregtől. *K. Ö.*

IRODALMI SZEMLE.

— **A tenyészkancákról, különös tekintettel a meddség okaira és azok elhárítására.** Irta: *Ross Nándor.* Az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalatának 44 ik füzeté. Ára 50 fillér. Megrendelhető — az 50 fillér beküldésével — az Erdélyi Gazdasági Egylet pénztáránál Kolozsvárt.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet könyvkiadó vállalata megint egy hasznos füzetet gazdagította mostanig kiadott kis könyvtárát, melynek füzetei a mezőgazdaság minden ágából merítettek tárgyakat, tanulságos olvasmányt adva azok kezébe, kiknek nincs idejük vastag köteteket elvasni és át tanulmányozni, ha valamely kérdés felől magukat tájékoztatni akarják.

Lótenyésztésünk jövedelmezőségének nevezetes akadályával, a gyakori meddséggel foglalkozik főként a 42 oldalra terjedő füzet. Ugy a ménesekben, valamint a kispasztorok lótenyésztésben sok bajt, kárt és hátramaradást okoz a meddség, melynek okai felől nagyon sok lótenyésztő teljesen tájékozatlan és éppen ezért nem tudja, hogy hol — miben keresse az okot és mit csináljon annak elhárítására. Erre nézve ad sok okos, helyes tanácsot a szóban levő füzet, melynek írója helyes tapasztalattal és jó megfigyelő tehetséggel birva a dyakorlat alapján szól a gyakorlati gazdáknak.

A füzet tartalomjegyzéke bizonyítja, hogy a négy fejezet kiterjeszkedik mindarra, a mit a cím ígér. Az I. fejezet szól a tenyészkancák megválasztásáról; a II. fejezet a sárlást és hágatást ismerteti; a III-ik a kancák meddségének okairól és azok elhárításáról értekezik, végre a IV-ik fejezet a vemhes kancák gondozását tárgyalja.

Önként érthető, hogy 42 oldalon nem lehet a sok mindenféle kérdést terjedelmes értekezéssel megfejtetni. A füzet céljának megfelelően gyakorlati tanácsokat oszt és ezért megérdemli, hogy mindenki, akinek akárcsak egy kancája is van, megszerezze magának az ismertetett kis könyvet.

— **A Tiszavölgy átnézeti térképének** kis kiadása, mely térkép az egész Tiszavölgyet a szabályozás, ármentesítés és belvízszabályozás következtében megváltozott mai állapotában tünteti fel, — megjelent *Darányi Ignác* földmívelésügyi miniszter gondoskodásából. A térkép, mely az e téren végbevitt nagyarányu meliorációk statisztikájával is el van látva, kimerítő tájékozást nyújt az érdeklődőknek. Felhívjuk reá a figyelmet.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenki hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden száma legkésőbb csütörtökön délig a kiadóhivatalhoz juttatandó.

— **Értesítés.** Az „Erdélyi Gazdasági Egylet” és az „Erdélyrészi Gazdasági Egylet” hivatalos helyiségei, az „Erdélyi Gazda” szerkesztősége és kiadóhivatala, valamint az „E. G. E. Állandó Gazdasági Gépkiallítása” és annak irodája — f. évi szeptember hó 1-től kezdve Kolozsvárt *Petőfi-utca 7. sz.* alatt, a Bölöny-féle házba helyeztettek át.

— **Darányi miniszter Erdélyben.** Földmívelésügyi miniszterünk a Mátyás király szobrának leleplezése alkalmából Kolozsvárra érkezik és mint értesülünk, a miniszter ezt az útját föl fogja használni arra is, hogy a Székelyföld egyes vidékeinek viszonyairól közvetlen tapasztalás útján meggyőződjék, ami bizonyára kedvező kihatással lesz az illető vidékekre. Legutóbb a miniszter tudvalevőleg az E. G. E. XIII. tenyészállatkiallítása alkalmából volt Kolozsvárt s csak örvendeni tudunk, hogy a miniszter irántunk való érdeklődésének ilyen félre nem érthető tanujeleit adja.

— **Gazdasági főiskola Kolozsvárt.** Csikvármegye köztörvényhatósági bizottsága legutóbb tartott közgyűlésén elhatározta, hogy csatlakozik ahhoz a mozgalomhoz, a mely Kolozsvárott állami gazdasági főiskola létesítését célozza. Ez iránt Csikvármegye törvényhatósági bizottsága kérvénnyel fordult a képviselőházhoz; a kérvény most érkezett még a Ház elnökségéhez.

— **Gazdasági tisztviselők a munkássegítő pénztárban.** A gazdasági munkássegítő pénztárban, az új törvény szerint. — 1200 k. maximális nyugdíj biztosítható. Az évi nyugdíjért a tagnak évenként 52 koronát kell fizetnie. A fizetési mód alkalmas arra, hogy kisebb birtokokon alkalmazott tisztviselők, továbbá uradalmi iparosok s alkalmazottak stb. maguknak öregségükre nyugdíjat biztosítsanak. Mint értesülünk, a munkássegítő pénztárba az érdekelt osztályból többen maximális nyugdíjra is beiratkoztak, a beiratkozottak között kispasztorok vannak, akik munkaképtelenségükre maguknak nyugdíjat biztosítanak.

— **Községi jegyzők a munkáspénztár érdekében.** Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter Könyves Árpád ecsédi, Mordavszky József szepes-körtvélyesi, Szilvássy János tordi, Kabay József szentmihályi, Varga Gyula nagygyabronci, Bittó Kálmán sárosfai, Jánosi Sándor cibakházai, Kiss István tiszapüspöki, Fadgyas István turkevei községi jegyzőnek elismerve a munkáspénztár körül való tevékenységüket, 100—100 korona jutalmat utalványozott.

— **A száj- és körömfájás.** Darányi földmívelésügyi miniszter megbízta Lestyánszky Sándor miniszteri tanácsost, hogy a száj- és körömfájásra vonatkozó védekezési és gyógyítási eljárásra való utmutatót írassa meg. Az utmutató megjelent és a vészmentes helyeken a gazdák között szét is osztják.

— **Az okszerű szüretelés ambuláns tanítól.** A földmívelésügyi miniszter elhatározta, hogy az okszerű szüretelést és pincekezelést tanító ambuláns tanítókat nevez ki, kiknek feladatává teszi, hogy a szüretelés idején a kispasztorokat gyakorlatilag oktassák ki és a helyes pincekezelésre tanítsák meg. A vándortanítókat azok sorából nevezik ki, kik borsgazdasági tanfolyamot hallgattak és a budafoki pinceszemesi kurzust gyakorlatilag elvégezték.

— **Gyümölcsstartó kamara terve.** Darányi földművelésügyi miniszter elhatározta, hogy pályázatot hirdet gyümölcsstartó kamara tervére. A tervnek célja a bortermelőknél új mutatóval szolgálni, hogy gyümölcsstermesztésük mely helyiségekben tarthatják el legcélszerűbben és legkevesebb költséggel a télen át. A legjobb tervet 500 koronával, a másodikikat 300 koronával díjazták.

— **Komló-árak.** Segesvár, 1902. szeptember hó 29. Elkelt egy hunyadmezei komló: elsőrendű 100 kgr-jával 200 kor., II. a: 120 koronán; felső marosvölgyi I. a. 140—145 kor., II. a 120—125 130 kor., s Kolos 100 kor.; küküllővidéki szász komló: 100—156 kor., ugyanott egy 1100 kgr.-os termés 156 kor., egy háromszéki parthie 100 kgr.-ja 112 koronával keltek el. Nem valami különös, sőt elhamarkodott eladások, mert a jól szárított s illatos komlónk megéri a 200—240 koronát: mivel az idén a toboz oly általán apró, hogy a világpiaci fajták keverésére határozottan alkalmas. Az emelkedő, árjavulás remélhető. Saazban az utolsó jegyzékben a magyar komló 50 kgr.-ját 100—105—110 koronán jegyzik. A saazvárosi ára 150—164. a saazvidéki 52—160 koronán adódik per 50 kgr. A *Nürnbergi* piacon a német komlók 38 százaléka nedvesen érkezett be, úgy, hogy utó-műszárlással 15 százalékkal válik könnyebbé. A jó minőségért 75—80 márkát, a II-ért 66—88 márkát fizetnek tehát átlagosan 100 kgr.-ért 180 koronát?

— **Buzatermelési kísérletek.** Szolnok-Doboka vármegye bacai uradalmában Molnár Dénes somogy megyei búzával tett termelési kísérletet. Az eredmény azt igazolta, hogy úgy a somogy megyei, mint a békés- és fejérmegyei búzafajták nem termettek oly bőven, mint az ott akklimatizálódott diószegi buza, amely úgy minőség, mint mennyiség tekintetében első helyen állott. Az átlagos termés 9 és fél mm. volt, jóllehet a buzaterület egyharmadrészt az árvíz sújtotta.

— **Védekezés a gabonasziszik ellen.** A m. Kir. földművelésügyi miniszter értesítése szerint több ízben felmerült az a panasz, hogy a kivitelre nagyobb mértékben kerülő magyar gabona; kivált a sörárpa s a buza sok esetben oly nagymértékben zsizsikes, hogy azt a vásárló külföldi vállalatok (sörgyárak és gőzmalmok) vagy egyszerűen nem fogadták el s az eladó termést vissza küldték, vagy ha mégis hajlandók voltak a kifogásolt áru elfogadására, ezt csak olyan áron vették át, hogy az eladó jelentékeny veszteséget szenvedett. E célból a m. kir. földművelésügyi miniszter a gabonasziszik irtására a m. kir. állami rovar-tani állomással utmutatás dolgoztatott ki. Ezt az utmutatást most az alispánok megküldték valamennyi járás főszolgabírájának azzal az utasítással, hogy azt az érdekeltektől közönség és gabonakereskedők között osszák szét.

— **Székely házi-ipari termékek értéke-seítése** Az „Aradi Székely Otthon” elnöksége hazafias lelkesedéssel a gyakorlati téren óhajtván segélyre sietni székely iparosainknak és házi iparral foglalkozó véreinknek, elhatározta, miszerint folyó évi december 15-től január 5-ig a székelyföld speciális ipari és házi-ipari termékeiből, különösből gyermek játékok, különféle tapló, fa, cserép- és kosár- munkákból, dísz- és használati tárgyakkal, egy szóval minden cikkekkel, melyek karácsonyi és újévi ajándék tárgyak gyanánt értékesíthetők, Arad városában nagyobb szabású tárlatot rendez, melyen a kiállított tárgyakat el is árúsítja. E tárlaton szerzett tapasztalatok után célja az „Otthon”-nak az is, hogy a keresettebb cikkekkel állandó bizományi raktárokat létesítsen úgy Aradon, mint vidéken. A tárlatra küldendő tárgyak kiállítását és azok elárúsítását az „Otthon” teljesen díjtalanul eszközli és az eladott tárgyak értékét minden levonás nélkül juttatja a tulajdonos kezébe. A részvétel iránti jelentkezések minél előbb, azonban legkésőbb folyó évi november 1-ig eszközöndők. Megfelelő jelentkezési iver az „Aradi Székely Otthon”-nál, avagy a marosvásárhelyi „keres-

kedermi és ipar-kamara”-nál kaphatók. Részletesebb felvilágosítással bármelyik fenti cím készségesen szolgál.

— **A pozsonyi kiállítás berekesztése.** A pozsonyi kiállítást szept. 28-án berekesztették. A kiállítás szeptember hetedikétől huszonegy napon át volt nyitva. A látogatók száma 164.586 volt, a mihez járult négyezer állandó jegytulajdonos látogatása. A kiállítás úgy a látogatók számát, mint arányait tekintve, minden eddigi vidéken rendezett országos kiállítást fölülmúlt. A kiállított tárgyak elhelyezésére 57 pavilon és csarnok épült. A kiállítók száma csoportok szerint a következő: I. főcsoportban az állatkiállításon 294, a baromfiállításon 330, a méhészeti kiállításon 73, a tejgazdaságin 193, a halászatban 14; a II. főcsoportban 7 csarnok keretében 48 gyűjteményes kiállítás volt közel 500 kiállítóval. A gyapjúkiállításnak 45 részvevője volt. A III. főcsoportban gépeket 45, bort 367, szállítót 64, gyümölcsöt 82, kertészeti cikket 54 állított ki. A IV. főcsoportban (gépkiallítás) 87 kiállító 1167 tárggyal szerepelt; az V. főcsoportnak (iparkiallítás) 204, a VI. főcsoportnak (erdészet, vadászat) 242 kiállítója volt. — A kiállítás igazgatósága által adományozott tiszteletdíjak értéke 18.000 korona, a magánosok tiszteletdíjai 10.009 korona. A kitüntetések száma 975 volt. Ebből diszoklevél 102, aranyérem 159, ezüstérem 205, bronzérem 364, kiállítási oklevél 145. A kiállítás igazgatója *Rubinek Gyula* orsz. képviselő volt s minden egyes csoportnak külön rendező bizottsága. A kiállítással egyidejűleg hat kongresszust rendeztek. A kiállítást több ízben meglátogatta Frigyes főherceg és családja, nemkülönben a kormány tagjai, külföldről szintén számos illusztris vendége volt a kiállításnak.

— **Nemzetközi mezőgazdasági kongresszus.** A hetedik nemzetközi gazdakongresszus Rómában, az 1903. év tavaszán, valószínűleg a húsvéti ünnepek után lesz megtartva. A kongresszus tagjai azok lehetnek, akik 1903. január 31-ig részvételüket a kongresszus titkárságánál bejelentik. A kongresszus tíz szakosztályra fog oszlani és pedig a következő tárgyak szerint:

1. Nemzetgazdaság, (gazdahitel, szövetkezet, biztosítás, nemzetközi kereskedelem).
2. Gazdasági szakoktatás. (Iskolák, tanfolyamok, kísérleti állomások, kísérleti terek.)
3. Növénytermesztés (A tudomány alkalmazása a mezőgazdaságban, szántóföld és rét javítása)
4. Állattenyésztés és azzal kapcsolatos iparok.
5. Gazdasági építkezések és mérnökség. (Gazdasági épületek, talajjavítások, alagsóvezés, öntözés).
6. Különleges növénytermesztés és iparok. (Keményítőgyártás, olaj, cukor, gyümölcs, zöldség, virág, szesz, stb.)
7. Élősdiek elleni küzdelem Növényi kórtan. Hasznos állatok védelme. (Nemzetközi rendszabályok.)
8. Erdőgazdaság.
9. Haltenyésztés.
10. Szőlőtermesztés és borászat.

Mindazok, akik írásbeli tanulmányt vagy értekezéseket akarnak beadni, azokat 1902. december 15-ike előtt a kongresszus római titkárságához kell juttatniok.

— **A vizes vaj Angliában.** Az angol földművelésügyi miniszter augusztus 30-iki levelében kilátásba helyezett egy olyan törvényes intézkedést, mely eltiltja 20%-nál több vizet tartalmazó vaj elárúsítását és 16%-nál több vizet tartalmazó vajat csak „kevert vaj” név alatt engedélyez árulni.

— **Bessemer-festék (védjegy üllő) — tartós vas-máz.** Gazdasági üzemekben évek óta használják oly vastagrétegű befestésre, melyeket az elrozsdásodástól megóvni óhajtják, a Bessemer-festéket (védjegy üllő). Számos a gyakorlatból eljutott fekvő elismerő nyilatkozatból látjuk, hogy ezen gyártmány az olompirt valamint az olajfestékmázolatot minden tekintetben felhülyi. A Bessemer-festéket ezen jó hírneve által nyer igazolást, hogy nagy ellenálló képessége mellett légköri és vegyi behatással szemben, jelentékeny

ruganyossággal és fedőképességgel is bír, és hogy minimum alapozás a Bessemer-festék alkalmazásánál megtakaríttatik.

Azért gazdasági szempontból is előnyös vaszerkezetek, vastetők, gerendák, oszlopok, rácsok, mezőgazdasági gépek, nem kevésbé azonban valamennyi a szabadon levő tárgyak részére Bessemer-festéket (védjegy üllő) alkalmaztatni, annál is inkább, minthogy ezen gyártmány mázolásához készen minden kívánt aránylatban szállítatik.

Azt hisszük, hogy ezen Lutz Ede és Tsa pozsonyi festékgyárosok által gyártott festék uradalmak, gazdasági k. földbirtokosok körében teljes érdeklődésre fog találni. 889. III.

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOZSVÁRTT
Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-utca) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olesó jelzalog és váltókölesönöket nyujt és **BETÉTRE 5 SZÁZÁLEK KAMATOT AD.**

AZ
„ADRIAI”
BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT
alapított 1838-ik évtben.

Vagyonbiztonsági tőkéje 104 millió korona.

A magyarországi igazgatóság intézője:
Br. PODMANICZKY FRIGYES.

E társulat, mely 62 éves fennállása óta 440 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett; **tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk** ellen, továbbá az emberek életére, halál- és elérési, valamint kiházásitási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség
Kolozsvárt:

Szekula Akos
vezérfelügyelő. (250.)

Magyar Jelzalog-Hitelbank
Képviselősége Kolozsvártt
(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)
Az intézet alaptőkéje 40 millió korona.

4%-os és 4½%-os
Záloglevélkölesönöket
nyujt és pedig 4%-os kölesönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 4-95 százaléka, nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-25 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölesönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-35 százaléka és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzalog felajánlott erdélyrészi ingatlanok értéke és a megszavazandó kölesön összegére nézve az Erdélyi Gazdasági Egylet bizalmi férfai adnak véleményyt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereséymkötvények

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felelős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédzerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA.

Előfizetési Felhívás!

Erdélyi hazarészünk legfüggetlenebb, legélénkebb és legolcsóbb politikai napi lapja

„UJSÁG”

Független, mert tisztán az a közönség tartja fenn, amely Magyarország teljes kormányzati és anyagi önállóságáért lelkesül. Senki mástól anyagi segílyt nem kap. Épen ezért korlátok, melléktekintetek nem kötik és nem vezetnek közvélemény akcióinál.

Legélénkebb, mert a legjobb erőkől álló munkatársárdája van és leggyorsabb, mert éjjeli lap lévén, már a reggeli gyorsvonat szétviszi az egész Erdélybe s így az összes budapesti lapokat egy nappal, a kolozsváriakat pedig egy fél nappal megelőzi.

Legolcsóbb, mert míg más lapok előfizetési ára évi 28 és 32 korona, addig

az „UJSÁG” előfizetési ára

egész évre csak:	24	korona.
félévre	12	„
negyedévre	6	„
egy hónapra	2	„

Ilyen előfizetési árral indult már kezdetben és ez is egyik oka annak, hogy a lap előfizetői a legnagyobb arányban szaporodtak.

Az „Ujság” felelős szerkesztését múlt évi december 29-től **Dr. Papp József** kolozsvári ügyvéd vette át, a kit munkásságában számos kolozsvári és vidéki közéleti férfi támogat.

Az „Ujság” — politikai és társadalmi akciói mellett — kiváló gondot fordít a köz- és mezőgazdasági érdekek megfelelő, alapos és helyes irányu szolgáltatására is. Ily tárgyú rovatait a legjelesebb helyi és fővárosi szakemberek látják el közleményekkel.

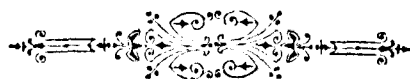
Előfizetési pénzek utalványlapon

„Az „UJSÁG” kiadóhivatalának
Kolozsvártt”

(781.)

ezimen küldendők.

==== Mutatványszám ingyen küldetik. ====



Kishirdetések felvételnek (minden héten csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Petőfi-utca 7. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETESEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm, vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kishirdetések számára kell hivatkozni. Támpéldány csak egy küldetik.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület hirdetései:

Állást keresők:

1. Okleveles gazdatiszt 12 évi gyakorlati működéssel, aki a gazdasági üzem minden ágában, különösen pedig az állattenyésztésben kiválóan jártas, megfelelő kezelőtiszti állást keres.

2. 36 éves nőtlen, jelenleg 1000 holdas gazdaságot önállóan kezelő, az algyógyi földmives iskolát jeles sikerrel végzett gazdatiszt, akinek 6 évi gyakorlata van és a gazdaság minden ágában jártas, nősülési okból azonnali belépésre megfelelő állást keres.

3. 12 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, alkalmas kezelőtiszti állást keres december 1-ére. Szükség esetén mindjárt betöltheti az állást.

4. Okleveles gazdatiszt, több évi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, huzamosabb idő óta önálló kezelő, gazdatiszti állást keres.

5. Nagyobb gazdaságban több éven át, mint önálló kezelő működött, okleveles gazdatiszt, önálló kezelőtiszti állást keres.

6. Vincellér iskolát végzett és több évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, megfelelő állást keres.

7. Állást keres több évi gyakorlattal bíró, 30 éves, református vallású nőtlen gazdatiszt, ki jelenleg is egy nagyobb uradalomban van, mint gazd. ispán alkalmazva. Állását önállósítás szempontjából hagyja oda. Jó bizonyítványokkal rendelkezik.

8. Gazdatiszti állást keres azonnali belépésre 13 évi gazdasági gyakorlattal bíró, eddig nagyobb birtokokon önállóan működött gazdatiszt, kinek bizonyítványait betekintésre rendelkezésre bocsájta kívánatra a titkári hivatal.

A fősorolt álláskeresőket illető megkeresésekre készségesen ad — előzetesen megszerzett tudakozódások alapján — jóvilágosítást, az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatala (Kolozsvár, Petőfi-utca 7.)

Betöltendő állás.

Egy erdélyi uradalomban szőlőkezelői állás üre-

sedett meg. Pályázhatnak az állásra egyszerű, nő, vincellér iskolát végzett egyének. Az évi javadalmazás: 400 k. készpénz, 6 mm. őszi búza, 6 mm. rozs, 4 mm. szemes tengeri, 2 drb. tehén, legelő és teletetés s ezek borjúja 1 éves korig, 2 (1200 m² öles) hold szántott tengeri föld, 10 m³. kemény hasábfá. — Kötelessége leend azért az uradalmi 15 holdnyi szőlőterület szakszerű munkáltatására és vezetésére felügyelni s a gazdaságban az ellenőri teendőket végezni. Az állásra reflektálók sürgősen adják be ajánlatukat, eddigi működésük megjelölésével a titkári hivatalhoz.

Alkalmazást keresők

Gazdatiszti

vagy

szőlőkezelői

állást keres, azonnali vagy későbbi belépésre egy 23 éves nőtlen gazdatiszt, ki a gazdaságban és szőlőszetben kellő jártassággal bír.

Jelenleg is egy 1200 holdas birtokon 2 év óta mint gazdatiszt működik. Esetleg nő állást is elfogad. Szíves megkereséseket az alábbi czímen kér: (931.)

„K. P.“ Czege.

Szoln.-Dobokamegye p. r.

Gazdatiszti,

számítási vagy

szőlőkezelői

állást keres, azonnali vagy későbbi belépésére egy 30 éves, nő egyén.

Mint szakképzett szőlész, nagyobb gazdaságokban szerzett 8 évi gyakorlattal, szép írással, kiváló jártassággal bír az egyszerű és kettős könyvitelben, szőlő és gyümölcsösök okszerű telepítésében. Szíves megkereséseket kér az alábbi czímen: (934.)

Kárász Albert, Sz.-Benedek, posta Deés.

Különlélek.

B. Bak Lajos

Ó esász. és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szálítója és az arany koronás kereszt birtokosa.

műbútor- és épületasztalos munkák és parquette gyári üzlet

Kolozsvárt.

Alapított 1869-ben.

(845.)

Eladó birtok!

Székelyföld legszebb helyén, városok és vasút mellett, egy 150 holdas első osztályu birtok, úri lakással együtt

eladó.

Bővebbet a kiadóhivatal levélileg is tudat. 915.



Schember C. és Fiai cs. és kir. udvari

hidmérleg és gépgyár

BUDAPEST,

Andrássy-út: 15.

Ajánlják általánosan ismert, szabadalmazott hid- és marhamérlegeiket, valamint gazdasági és ipari czélokra szolgáló tizedes és százados raktári mérlegeiket.

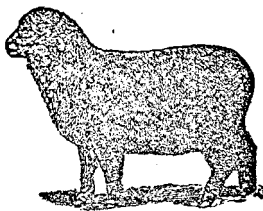
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

(902)

Simonffy István

mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémöntődéje Kolozsvárt, Kultorda-u. 48. szám. Telefon 85. sz. Kívánatra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik.

(464.)



16 métermázsa

raczka gyapju

jutányosan eladó.

Czim a kiadóban.

(1002.)

Hantz Sándor könyvkötő.

Ezelőtt Hantz György. társa.

Kolozsvárt,

— Jókai-utca 2. szám. —

E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmúló izléssel tartósan és olcsó árért készítik. Fizetések fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek.

(555.)

A címre kérem vigyázn!



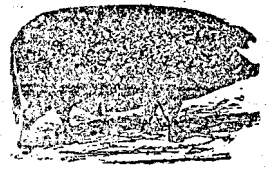
4 törzs Plymouth Rock tyúk

— eladó. —

Áruk 50 korona.

Cim a kiadóhivatalban.

(1003.)

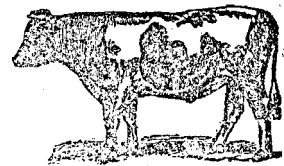


Eladó 2 drb.

Poland Kina tenyészkoca.

Czim G. G. alatt a kiadóban.

(1001.)



Simmenthali üszők

megvételre kerestetnek (12—15 drb)

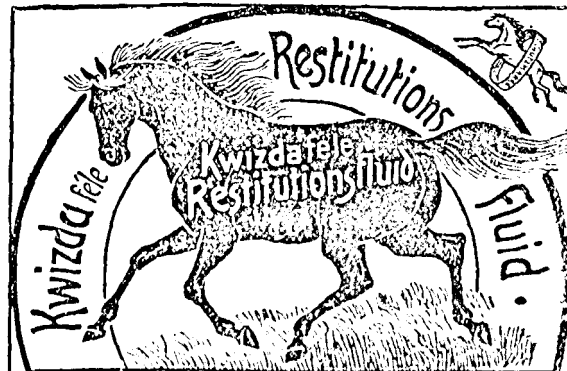
Levélbeli ajánlatok a kiadóhivatalhoz kéretnek.

(1005.)

KWIZDA féle Korneuburgi marha táppor



Etrénd szer lovak, szarvasmarhák és juhok részére. 50 év óta a legtöbb istállóban használatban van élvágy — hiány s rossz emésztésnél, a tej javítására és a tehének tejelőképességének fokozására, csontlőréséknél. — 1 doboz ára 1 korona 40 fillér, 1 doboz 70 fillér. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható minden gyógyszerertárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: Kwizda Ferencz János, cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító, kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett.



Cs és szab. mosóvíz lovak részére.

1 liter ára 2 korona 80 fillér. — 40 év óta az udvari istállóban, a katomság és magánosok nagyobb istállóiban használatban van nagyobb munkánál (ló- és utóerősítéssel, fűzámoknál, inak merevségénél stb., az idomításnál kiváló munkára képesíti a lovakat. Csak a fenti védjeggyel valódi. Kapható Ausztr. — Magyarország valamennyi gyógyszerertárban és gyógyszerkereskedésben. Főraktár: Kwizda Ferencz János kerületi gyógyszerész, Korneuburg, Bécs mellett. Cs. és kir. osztr.-magyar, román királyi és bolgár fejedelmi udvari szállító.

Cichéket
mindennemű nyomtatványhoz
szép és tisztá kivitelben
pontosan és olcsón
készít
Fischer Spöt
Helyőpünkönkénti Műhelyei
Budapest
Világos utca 15. szám
Videó megrendelésre pontosan
északoltatnak

(780.)

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDASSY ANTAL, BOROVSZKY SAMU, FOGARASSY ALBERT, GERÉB
JÓZSEF, GOLDZIHNER IGNÁC, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti: (156)

MARCZALI HENRIK.

Mintegy 25⁰ szöveggéppel, 500 műemlékkel, 60 színes műlappal, 50 történeti
térképpel, 8500 szövegoldallal.

Megjelenik tizenkét
kötetben

famentes, tehát soha meg
nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívüli díszes félbőr-
kötésben, bőrháttal és
vászontáblával

8 frt.

Minden négy hóban egy-
egy kötet jelenik meg.

Megjelenik
füzetes kiadásban is
240 füzetben.

Több füzet semmiképp sem
lesz.

Hetenkint egy füzet fog
közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára:
30 kr.

A füzetes kiadásban
díszes bekötési táblák
szállíttatnak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

- Füzetes kiadásban hetenkénti 30 kros füzetekben
minden rendes hazai könyvárusnál.
- Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával;
 - kötetenként utánvétellel bérmentve,
 - havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.

→←

A rendelések helyi könyvkereskedőkhöz vagy alóírt
kiadókhöz intézendők.

→←

Tájékoztató képes prospektust
vagy
mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve
küld a mű kiadóhivatal:

BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 18. szám.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás.

A magyar tudomány nyujta a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet. Nemzeti művelődésünkre fontos mozzanat ez.

Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásolatokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műemlekekről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója, barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek,

irodalmi intézet részvénytársaság.

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

Felhívás.

A kolozsvári cs. és kir. élelmezési raktár (Sétatér-utca 4. sz.) vesz 1902. október havában és pedig október hó 1-től kezdve, földbirtokosok vagy azok szövetségeseitől

**200 métermázsa rozsot
és 300 métermázsa zabot.**

Bővebbet az augusztus hó 6-án kelt 1253. számú hirdetmény tartalmaz.

Utasítások a hivatalos órák alatt a fentnevezett élelmezési raktár irodájában adatnak.

(932)

Aviso.

Das k. u. k. Militär Verpflegsmagazin in Kolozsvár (Sétatér-Gasse No. 4.) kauft im Monate október 1902 und zwar vom 1-ten Október an von Grundbesitzern und deren Vereinigungen

**200 Meterzentner Roggen
u. 300 Meterzentner Hafer.**

Näheres enthält die Kundmachung zu No. 1253 vom 16. August 1902.

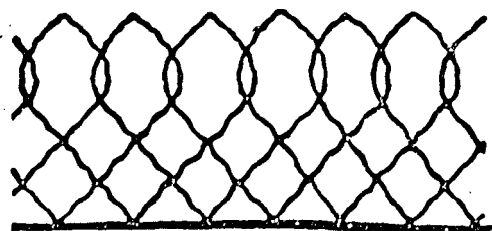
Auskünfte werden während der Amtsstunden in der Kanzlei des obgenannten Verpflegsmagazins ertheilt.

(933)

LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövetség- és szita-áru gyára
KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.
Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, úgy mint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pince, padlás, felső világossági-



magyar és cserkamra ablakok rostelyzatul, athanyo rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szilkrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövetség, szelelő és löher-rosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezüstszoövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különbféle mintákban, fakerethe foglalt rosták és szíták, ruganyos ügybetétek (mátrác), sodrony-láb-törölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (339.)